

Lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kaupallisten roko-tutkimuspalvelujen yhtiöittämisestä

Esityksen tavoitteena on toteuttaa lääkeyhtiöiden rahoittaman rokotetutkimuksen ja rokotehankintoja koskevien päätösten valmistelun ja päätöksenteon erottamisen toisistaan riippumattomuuden ja puolueettomuuden varmistamiseksi. Esityksen tarkoituksena on yhtiöittää Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kaupalliset rokotetutkimuspalvelut erilliseksi valtion erityistehtävayhtiöksi. Vähemmistöomistajaksi perustettavaan yhtiöön tulisi Tampereen korkeakoulusäätiö, joka siirtäisi yhtiöön Tampereen rokotetutkimuskeskuksen toiminnot. Esityksen mukaisesti valtioneuvosto valtuutettaisiin perustamaan uusi valtion erityistehtävayhtiö, jossa valtiolla olisi osake-enemmistö.

Esityksessä mainittu tavoite kaupallisten rokotetutkimusten ja rokotehankintoja koskevien päätösten erottamisesta riippumattomuuden ja puolueettomuuden varmistamiseksi on erinomainen. Nyt esitetty Sosiaali- ja terveysministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteyteen perustettavasta uudesta yhtiöstä ei kuitenkaan tätä tavoitetta täytä. Päätökset rokotteiden hankinnasta tehdään Sosiaali- ja terveysministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteistyönä ja siksi niissä kyseisiä toimintoja hoitavien tahojen tulisi olla täysin riippumattomia asiantuntijaorganisaatioita. Suunniteltu yhtiö tulisi liian lähelle päättäviä tahoja eikä yhtiön perustaminen hälventäisi niitä julkisuudessa esitettyjä epäilyjä, mitä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen riippumattomuudesta on viime vuosina esitetty.

Suomen rokotuskattavuus on ollut maailman parhaita, ja tätä tilannetta kannattaa kaikin keinoin kannatella. Rokotekattavuuden säilymisen kannalta on erittäin tärkeää, että rokotteisiin liittyvä päätöksenteko on mahdollisimman selkeää, riippumatonta ja läpinäkyvää.

Kaikki korkealaatuinen lääketieteellinen tutkimus, myös ja etenkin rokotetutkimus, tulee tehdä osana akateemista tutkimustoimintaa. Tällä hetkellä Tampereen rokotetutkimuskeskus toimii yliopiston alaisuudessa. Tämän toiminnan siirtäminen uuteen yhtiöön pois yliopiston hallinnasta ei tue tuota alkuperäistä, yllä mainittua tavoitetta.

Alkuperäinen tavoite rokotteita koskevan päätöksenteon täydellisestä riippumattomuudesta ja läpinäkyvyydestä toteutuisi, jos Terveyden ja hyvinvoinnin laitos olisi täysin kaupallisesta rokotetutkimuksesta riippumaton, riittävällä valtion rahoituksella toimiva asiantuntijaorganisaatio. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen resurssit on karsittu viimeisen vuosikymmenen aikana merkittävästi ja nyt suunnitteilla olevaan uuteen yhtiöön tarvittavat perustamiskustannukset voitaisiin suunnata asiantuntijaorganisaation toiminnan vahvistamiseen.

Yhteenveto: Uuden yhtiön perustaminen Sosiaali- ja terveysministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen välittömään yhteyteen ja Tampereen rokotetutkimuskeskuksen liittäminen siihen ei vastaa tavoitetta riippumattomasta ja puolueettomasta asiantuntijaorganisaatiosta. Rokotetutkimus tulee tapahtua osana akateemista yliopistotoimintaa.

Itä-Suomen yliopiston puolesta

Jussi Pihlajamäki, dekaani

Marjo Renko, lastentautiopin professori,

lastentautien ja lasten infektiosairauksien erikoislääkäri